

Milyen témák foglalkoztatják az angol alkalmazott nyelvészettel foglalkozó fiatal magyar kutatókat?

Erre a kérdésre kaphatunk választ, legalábbis részben, ha elolvassuk az ELTE Angol-Amerikai Intézetének angol nyelvű online folyóiratát, amely Working Papers in Language Pedagogy címmel 2008-ban második alkalommal jelent meg. A tanulmányok szerzői doktoranduszok, illetve PhD-fokozatukat nemrég megszerzett kutatók. A cikkek egyrészt előtanulmányokról, illetve kis mintán végzett, kvalitatív kutatásokról, másrészt befejezett doktori kutatások egy-egy fontos aspektusáról számolnak be. Az angol nyelven, online megjelentetett kutatások nemzetközi olvasóközönségre is számíthatnak, de reméljük, minél több magyar tanár, oktató és kutató is elolvassa, továbbgondolja és felhasználja a folyóiratban megjelent eredményeket. Az alábbiakban a kutatások rövid ismertetése következik.

Önéletrajz és motivációs levél: retorikai és kulturális különbségek

Furka Ildikó tanulmányában az angolt mint idegen nyelvet tanuló fiatal felnőtt korosztály számára igen fontos műfajokról, az önéletrajzról és a motivációs levélről olvashatunk. A szerző megvizsgálja, hogy milyen szerkezetbeli-retorikai különbségek vannak a magyar, illetve angol nyelven írt önéletrajzok és motivációs levelek közt, és a magyar anyanyelvűek tollából származó angol nyelvű írásokban azonosítja az anyanyelv kultúrájából átvett vonásokat. Bár sok nyelvtanuló magas szinten, szinte nyelvtani hibák nélkül ki tudja magát fejezni a célnyelven, ez nem jelenti azt, hogy az említett két szövegtípust anyanyelvűekhez hasonló stílusban, szerkezettel írja meg, és ezek a különbségek bizony hibának tűnhetnek a munkahelyi jelentkezést elbírálók szemében. Furka Ildikó középiskolás angoltanulók önéletrajzeit és motivációs leveleit tanulmányozza. Az írások tehát nem autentikus szituációban születtek, és olyanok tollából, akik még nagy valószínűséggel nem szoktak állásokra jelentkezni, főleg nem angol nyelven, a vizsgálat eredményei azonban arra engednek következtetni, hogy valós szituációkban az állásra jelentkezők egy része hasonló hibákat ejt.

A tanulmány célja többek között, hogy felhívja a figyelmet az angol, illetve magyar nyelven írott önéletrajzok és motivációs levelek retorikai és kulturális különbségeire, és pedagógiai tanácsokkal szolgáljon a téma iránt érdeklődő nyelvtanároknak. Érdekes különbség például az angol anyanyelvűek, illetve a vizsgálatban részt vevő magyar nyelvtanulók által írt motivációs levelek közt, hogy míg az anyanyelvűek az első mondatban általában a hirdetett állás részleteire hivatkoznak, a nyelvtanulók nevük, illetve személyes adataik leírásával nyitnak.

Fontos minőségi ugrást jelent a nyelvtanulásban, mikor a diák a szavak, szerkezetek, esetleg mondatok minél pontosabb, szó szerinti idegen nyelvre való átváltásától eljut oda, hogy inkább már az adott idegen nyelven próbál gondolkodni és fogalmazni. Ezért releváns a középiskolások írásainak vizsgálata, hiszen a fent leírt különbségeket minél hamarabb érdemes tudatosítani. A kulturális különbségek tanulmányozása a nyelvórán nemcsak az angol és amerikai kultúra kontextusában helyesnek számító önéletrajz és motivációs levél írására készíti fel a nyelvtanulót, hanem segíti egy sokkal tágabb, globáli-

sabb cél elérését is: az interkulturális kompetencia fejlesztését, ami nélkül elképzelhetetlen a sikeres kommunikáció egy idegen nyelven.

Motiváció és önszabályozó tanulás

Mezei Gabriella esettanulmányában két sikeres nyelvtanuló motivációs és önszabályozó stratégiáit ismerhetjük meg. A szerző, elsősorban az elmúlt évtized motiváció kutatásaira támaszkodva, kvalitatívan közelíti meg a témát. A kutatási stratégia előnye, hogy az eredmények leírásából az olvasó olyan képet kaphat a vizsgálatban részt vevő nyelvtanulókról, tanulási szokásaikról vagy éppen a tanórákról, mintha maga is ott ülne megfigyelőként. Így maga vonhatja le a következtetéseket, és a tanulságokat közvetlenül tudja alkalmazni saját gyakorlatában.

A vizsgált két nyelvtanuló alsó-, illetve felső-középfaladó szinten, vállalati tanfolyam keretében tanulja az angolt. A kutató egyben a nyelvtanár szerepét is betölti. Az eredményekből megtudhatjuk, hogy a magasabb nyelvi szintű nyelvtanuló tudatosabb, és reálisabb elképzelései vannak a nyelvtanulásról, mint alsó-középfaladó társának, és sokkal intenzívebben keresi az alkalmat, hogy hétköznapi szituációkban próbálhassa ki magát. Az önszabályozás magas foka és a nyelvtanulási helyzet valós értékelése azonban nem feltétlen velejárója a nyelvi szint fejlődésének. A szerző konklúziójában arra hívja fel a figyelmet, hogy a tanár az osztályteremben fontos szerepet játszik a nyelvtanuló önszabályozásának, tanulói autonómiájának, helyes önértékelésének kialakításában, és motivációs stratégiák bevetésével sokat segíthet diákjainak abban, hogy sikeres nyelvtanulókká váljanak.

Szorongási skála angolt tanuló magyar diákok számára

Tóth Zsuzsa cikke egy eredetileg angol nyelvű, nyelvi szorongást mérő skála magyar viszonyokra történő adaptálását írja le. A tanulmány a validálás folyamatának leírása mellett az új eszköz pszichometriai tulajdonságait is vizsgálja. A szorongást mérő skála egy kérdőív, amelynek állításait először magyarra fordította több, a témában jártas tanár, majd a fordításokat összehasonlították, diákokon tesztelték, és a szöveg módosítását követően visszafordították angol nyelvre. Ezzel a több fordítót ('multiple translations'), majd visszafordítást ('back translation') alkalmazó módszerrel adaptálták a skálát a magyar viszonyokhoz.

A validálás folyamatának elméleti célja volt az idegen nyelvi szorongás Horowitz és kollégái (1986) által felállított modelljének tesztelése. Az eredmények statisztikai elemzése a modell mindhárom komponensére: a kommunikációs szorongásra, a negatív értékeléstől való félelemre és a teszteltől való szorongásra is kiterjedt, és bizonyította azok érvényességét. A vizsgálat tanulságos minden olyan, még kevésbé tapasztalt kutató szá-

---

Az eredményeket a diákok szempontjából nézve úgy tűnik, ők inkább a tanárként viselkedő oktatókra voksolnának, hiszen az ő óráik az órák színesebbek, interaktívabbak és ezáltal motíválóbbak, mint az előadás típusú órák, amelyeken a hallgatónak valóban hallgatniuk kell. A tanításhoz azonban a tárgyi tudás mellett módszertani tudásra is szükség van. A szerző az ilyen irányú továbbképzések és eszmecserék bevezetését javasolja, hiszen a különböző tárgyakat: nyelvfejlesztést, irodalmat vagy nyelvészetet tanító tanárok sokat tanulhatnának egymás jó gyakorlatából.

---

mára is, aki egy korábban más kontextusban kifejlesztett mérőeszközt szeretne alkalmazni saját kutatásában.

Az olvasási hibák mikroszintje: esettanulmány hat tanulóról

Huszi Ilona esettanulmányában hat kárpátaljai iskolás hangos angol nyelvű felolvasását és az általuk ejtett hibákat vizsgálja. A hat nyelvtanulóból három sikeres, három pedig kevésbé. A vizsgálat célja a hibatípusok azonosítása, a sikeres és gyengébb olvasók hibáinak gyakorisága közti különbségek megállapítása, valamint a felolvasás és szövegértés összefüggéseinek feltárása.

Az eredmények azt mutatják, hogy a sikeres és a gyengébb tanulók is azonos típusú hibákat vétenek, ám az előbbi csoportba tartozók lényegesen kevesebbet. A leggyakoribb hibatípus az eredeti szó behelyettesítése volt egy hasonlóval. A helytelen szóhangsúly és intonáció hasonló gyakorisággal fordul elő mindkét csoportban. A szerző a tipikus hibák alapján azt javasolja, hogy a iskolai angolórákon kapjon különös hangsúlyt a szókincsfejlesztés és a magyar anyanyelvű tanulók számára oly nehéz szó- és mondathangsúly. A tanulmányból az is kiderült, hogy a felolvasás akadályozza a nyelvtanulót a szövegértésben, így a szerző a hangos olvasás mellőzését javasolja a nyelvórán.

Tanárok vagy előadók? Egyetemi angoltanárok motivációs profilja

Menyhárt Adrienn tanulmánya egy ritkán kutatott, kényes, de annál izgalmasabb kérdést vizsgál: a tanár motivációját. A felsőoktatásban angol szakos tárgyakat tanítók vajon tanárnak vagy inkább előadónak tartják magukat? Interaktív, diákközpontú órákat tartanak, vagy inkább előadnak, „leadják” az anyagot? Az oktató mely válfaja tanít hatékonyabban, módszertanilag megalapozottabban és tudatosabban? Ilyen és ehhez hasonló kérdéseket vizsgál a tanulmány órai megfigyelések és az oktatókkal készített mélyinterjúk alapján. A két kutatási módszer igen hasonló eredményeket mutatott.

A tanárokat motiváló tényezők, mint az elhivatottság, az intellektuális fejlődés lehetősége, illetve a felelősség tudat mellett megjelennek demotiváló tényezők is: a stressz és a rossz munkakörülmények, amelyek nyilvánvalóan rontják az oktatás minőségét.

Az eredményeket a diákok szempontjából nézve úgy tűnik, ők inkább a tanárként viselkedő oktatókra voksolnának, hiszen az ő óráik az órák színesebbek, interaktívabbak és ezáltal motiválóbba, mint az előadás típusú órák, amelyeken a hallgatóknak valóban hallgatniuk kell. A tanításhoz azonban a tárgyi tudás mellett módszertani tudásra is szükség van. A szerző az ilyen irányú továbbképzések és eszmecsere bevezetését javasolja, hiszen a különböző tárgyakat: nyelvfejlesztést, irodalmat vagy nyelvészetet tanító tanárok sokat tanulhatnak egymás jó gyakorlatából.

Az érvelő fókuszmondatok átfogó taxonómiája: egy előtanulmány

Tankó Gyula és Tamási Gergely tanulmánya az érvelő esszékben található fókuszmondatok taxonómiába sorolását tűzi ki célul, korábbi taxonómiákra támaszkodva. A szerzők a magyarországi angolnyelv-tanulói korpusból (*Hungarian Corpus of Learner English*) 225 esszét vizsgálták meg. Az esszék fókuszmondatainak besorolásán kívül választ keresetek arra is, hogy mely fókuszmondat fajtákat választják a leggyakrabban a tanulók, illetve milyen kapcsolat van a választott fókuszmondat típusa és az esszéhez megadott bevezető mondat ('prompt') között.

Az eredmények tanulsága szerint a felállított taxonómia alkalmas a vizsgált minta fókuszmondatainak besorolására. Kategóriái egyértelműek, így a jövőben is érdemes használni az érvelő esszék fókuszmondatainak tanulmányozásában. A kategóriák leírásuk fi-

nomítása után az esszéírás tanításában is jól alkalmazhatóak lesznek. Az esszében azonosított 13 fókuszmondat típus közül a mondatok 70 százaléka két típusból való, a többi előfordulása 10 százalék alatt maradt, tehát a kép nem nevezhető változatosnak. Az írás tanításával foglalkozók sokat segíthetnek diákjaiknak a különböző fókuszmondatok bemutatásával és a fókuszmondatokon alapuló meggyőző érvelés gyakoroltatásával.

Angol szókincs az Európai Unió dokumentumaiban: egy korpusz alapú tanulmány

Trebits Anna cikke európai uniós szövegek szókincsét vizsgálja egy három szövegtípusból létrehozott, több, mint 200 ezer szavas korpusz segítségével. A tanulmány a szaknyelvtanítás, az Európai Unió által használt angol nyelv és a korpusznyelvészet elemeit felhasználva azt vizsgálja, hogy melyek a korpuszban leggyakrabban előforduló tartalmi és funkciószavak, hogyan használják őket, és melyek a kollokációik a szövegekben. Megtudhatjuk azt is, hogy a gyakran előforduló szavak szemantikai elemzése hogyan kaphat szerepet tananyagok tervezésében.

A vizsgálatból kiderült, hogy a leggyakrabban előforduló szavak csaknem fele nem fordul elő a brit nemzeti korpuszban (BNC), és így valószínű, hogy nehézséget okozna egy B1-es vagy B2-es szintű nyelvtanulónak. A szerző három, az 50 leggyakrabban előforduló szóból választott példával ('have', 'EU', 'trade') mutatja be, milyen különböző funkciói és szöveggörnyezete lehet egy szónak, és hogy ezek a tulajdonságok európai uniós kontextusban merőben különbözhetnek az általános használattól. A cikk konkrét válaszokat ad arra a kérdésre is, hogy miként lehet a nyelvtanár által fontosnak ítélt európai uniós szövegeket korpuszként megvizsgálni, és azokból nyelvi tanulságokat levonni, illetve hasznos feladatokat készíteni.

A vizsgálatból kiderült, hogy a leggyakrabban előforduló szavak csaknem fele nem fordul elő a brit nemzeti korpuszban (BNC), és így valószínű, hogy nehézséget okozna egy B1-es vagy B2-es szintű nyelvtanulónak. A szerző három, az 50 leggyakrabban előforduló szóból választott példával ('have', 'EU', 'trade') mutatja be, milyen különböző funkciói és szöveggörnyezete lehet egy szónak, és hogy ezek a tulajdonságok európai uniós kontextusban merőben különbözhetnek az általános használattól. A cikk konkrét válaszokat ad arra a kérdésre is, hogy miként lehet a nyelvtanár által fontosnak ítélt európai uniós szövegeket korpuszként megvizsgálni, és azokból nyelvi tanulságokat levonni, illetve hasznos feladatokat készíteni.

Irodalom

British National Corpus Online (é. n.). Elérhető: www.natcorp.ox.ac.uk
Horwitz, E. K. – Horwitz, M. B. – Cope, J. (1986): Foreign language classroom anxiety. *The Modern Language Journal*, 70. 125–132.

Working Papers in Language Pedagogy (2008). <http://langped.elte.hu/Wopalpindex.htm>

Eszenyi Réka

Károli Gáspár Református Egyetem,
Néerlandisztika Tanszék